

Po 120-letnici očesne klinike v Ljubljani

After the 120th Anniversary of the University
Eye Hospital in Ljubljana

Branka Stirn Kranjc

prof. dr. Branka Stirn
Kranjc, dr. med.,
predstojnica Očesne
klinike Ljubljana

Očesna klinika je samostojna enota Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana in ena najstarejših ter večjih očesnih klinik v Evropi.

Od januarja 2001 se nahaja na Grablovičevi ulici 46 v adaptiranih prostorih prejšnje vojaške bolnišnice s prizidki.

Od leta 2005 je Očesna klinika akreditirana pri EBO (European Board of Ophthalmology) kot učna bolnišnica za dodiplomski, specialistični, subspecialistični, podiplomski študij za tuje študente SOE (Evropskega oftalmološkega združenja) in fundacije ICO (International Council of Ophthalmology).

Ima 188 zaposlenih (26 specialistov, 28 specializantov, 3 biologe, 1 mlado raziskovalko, osebje zdravstvene nege in nemedicinski kader); 15 je doktorjev znanosti, 6 magistrstov znanosti, 4 so primariji; na katedri za oftalmologijo je predstojnik redni profesor dr. Marko Hawlina, izredni profesorici sta dr. Branka Stirn Kranjc in dr. Brigita Drnovšek Olup, višja svetnica in od 2009 strokovna direktorica UKC Ljubljana; habilitirane docentke so doc. dr. Barbara Cvenkel, doc. dr. Mirna Štabuc Šilih, doc. dr. Mojca Globočnik Petrovič, doc. dr. Polona Jaki Mekjavič, doc. dr. Jelka Breclj in doc. dr. Nataša Vidović Valentinčič, 9 pa je nazivnih asistentov za oftalmologijo.

Osrednji del klinike, s skupno 68 posteljami, so 3 hospitalni oddelki: za očesne bolezni (vodja doc. dr. Nataša Vidović Valentinčič), za očesno kirurgijo sprednjega in zadnjega segmenta (vodja prim. mag. Vladimir Pfeifer in asist. mag. Xhevat Lumi), otroški oddelek (vodja prof. dr. Branka Stirn Kranjc), opera-

cijski blok pa vodi doc. dr. Mojca Globočnik Petrovič.

Glavna sestra, Tatjana Nendl, dms, spec. oft. zdr. nege, z ekipo zdravstvene nege sledi stroki s sodobnimi pristopi v oftalmološki zdravstveni negi.

Poleg splošne oftalmološke ambulante (vodja mag. Slavica Farac), konziliarne in urgentno triažne ambulante ima klinika še subspecialistične oddelke, ambulante za diagnostiko in zdravljenje: funkcionalna diagnostika in nevrooftalmologija (vodja prof. dr. Marko Hawlina), z nevrofiziologijo (vodja doc. dr. Jelka Breclj), in ultrazvočno ter tumorsko diagnostiko (vodja mag. Katrina Andrejčič), ortoptika in pleoptika (vodja prim. mag. Dragica Kosec), okuloplastična kirurgija (vodja prof. dr. Brigita Drnovšek Olup), glavkom (vodja doc. dr. Barbara Cvenkel), laser (vodja prim. mag. Davorin Sevšek), za mrežnico (vodja doc. dr. Polona Jaki Mekjavič), diabetično retinopatijo (vodja asist. mag. Mojca Urbančič) ambulanta za rizične otroke, roženico in refraktivno kirurgijo, ščitnično orbitopatijo, kontaktne leče, slabovidne.

Letno se hospitalno obravnava prek 3000 bolnikov – povprečna ležalna doba je okrog 3 dni, prek 50.000 je ambulantnih obiskov.

Letno je opravljenih že več kot 7000 operacij (2500 starostnih katarakt, dodatno še operacije na edinem očesu, komplicirane katarakte pri bolnikih z uveitisom, pri otrocih, glavkomu), refraktivna kirurgija z implantacijo različnih umetnih leč.

Vitreoretinalnih posegov in operacij odstopa mrežnice je že nad 800, kar se izvaja na kliniki za celotno državo, kot tudi vse težje

Slika: Očesna klinika,
1912

poškodbe očesa; opravljenih je prek 70 transplantacij roženic letno, nad 50 % posegov okuloplastične kirurgije (od prek 500 posegov) je terciarnih, izvaja se lastno razvita laserska transkanalikularna operacija solznih poti, težje rekonstrukcije vek, očesne votline. Edini v državi izvajamo brahiradioterapijo očesnih tumorjev z rutenijevimi ploščicami.

Kirurgija strabizma se opravlja za odrasle in otroke v povezavi z ortoptično pleoptičnim zdravljenjem.

Klinika že od leta 2006 sledi razvoju sodobnega zdravljenja starostne degeneracije makule z biološkimi zdravili – zaviralci endotelne žilnega rastnega faktorja (antiVEGF) za večji del države, kar je bilo mogoče le z naporu prim. mag. Aleksandre Kraut, doc. dr. Polone Jaki Mekjavič, asist. mag. Mojce Urbančič.

Zdravilo se večkrat vbrizga v očesno steklovino. Uspehi so vzpodbudni, zato se tovrstno zdravljenje širi za zdravljenje makularnega edema pri diabetični retinopatiji v kombinaciji z lasersko in kortikosteroidno intravitrealno terapijo ter proti zapletom pri zapori centralne vene mrežnice, pri neovaskularnem glavkomu idr. vazoproliferativnih boleznih, tudi pri nekaterih nedonošenčkih proti retinopatiji nedonošenčka.

Klinični razvoj je potekal preko selitve iz Civilne ljubljanske bolnišnice po potrebu 1895 v prostore Splošne bolnišnice in po dobrih 100 letih v januarju 2001 na sedanjo lokacijo stare vojaške bolnišnice; tako je bilo

leto 2001 preskok za tehnološko posodobitev klinike, vrhunsko usposobljeni specialisti z ekipo zdravstvene nege in podporo celotnega kolektiva pa so uspeli delo vseh oftalmoloških subspecialnosti postaviti na visoko strokovno raven;

Mejniki slovenske oftalmologije so že bili popisani v: Ješe, 1920; 1940; 1955; Borisov, 1987; Novak, 1988; Stergar, 1990; Cvenkel, 1998; Drnovšek Olup, 2005; Kolar, 1994; 2005; Hawlina, 2004, 2005; Zupanič Slavec, 2011.

Lastno razvojno raziskovalno delo je vpeto v raziskovalni program ARRS (Očesne bolezni odraslih in otrok s petimi podsklopi), več raziskovalnih projektov v sklopu UKC idr. raziskovalnih ustanov.

Rezultati raziskav so vidni s kontinuiranim mednarodnim sodelovanjem (predvsem z Moorfields Eye Hospital in Hospital for Sick Children Great Ormond Street v Londonu, Univerzitetna očesna klinika v Tübingenu, Leuvnu idr.), z objavo več kot 100 mednarodno visoko cenjenih publikacij, več let z zaporedno izdajo oftalmološke številke Zdravniškega vestnika, s predstavitvijo naše dejavnosti v zbornikih idr. publikacijah, pri izobraževanju laične javnosti, organizaciji evropskih, domačih kongresov.

Trudimo se za kakovost dela, vključno za zadovoljstvo bolnikov, tj. za oceno »ne le visoko strokovna, ampak tudi bolnikom in osebju prijazna klinika«.